

Stichting Edwina van Heek

Jaarverslag 2024

19 juni 2025

RSIN
Bezoekadres:
Website

002947420
Zonnebeekweg 114, Enschede
www.stichtingedwinavanheek.nl

Beleidsvisie

Doelstelling

Stichting Edwina van Heek heeft als doelstelling het behouden van cultureel erfgoed en waardevolle natuurgebieden in Twente. Beide doelstellingen worden gerealiseerd door het in stand houden van twee rijksmonumentale buitenplaatsen en bijbehorende landgoederen die eigendom zijn van de Stichting, te weten landgoed Zonnebeek (gemeente Enschede) en landgoed Singraven (gemeenten Dinkelland en Losser). Tevens geeft de Stichting financiële ondersteuning aan landgoed Het Lankheet, waarvan de Stichting mede-eigenaar is.

Hoofdpijnen beleidsplan

Beide buitenplaatsen worden in stand gehouden in de geest van de laatste bewoners. De terreinen en ook Huis Singraven zijn geregeld opengesteld voor het publiek. Huis Zonnebeek wordt gebruikt voor speciale gelegenheden en besloten ontvangsten.

De Stichting heeft op beide buitenplaatsen een beheerder in dienst en enkele medewerkers. Bovendien is op Singraven een grote groep vrijwilligers actief. Verder is een externe rentmeester betrokken bij het beheer van beide landgoederen.

De Stichting exploiteert beide landgoederen en genereert inkomsten uit pachten en huren, houtverkoop, rondleidingen, enz. Ook doet de Stichting beroep op subsidies en bijdragen van derden bij grootonderhoud en projecten.

De landgoederen kennen structurele tekorten in het saldo van baten en lasten. Bij landgoed Singraven neemt het jaarlijkse tekort geleidelijk af. Het streven van het Bestuur is dat bij Singraven het exploitatiesaldo niet langer negatief zal zijn. Bij Zonnebeek is zo'n ambitie niet haalbaar omdat er niet voldoende mogelijkheden zijn om voldoende inkomsten te genereren.

Het bestuur van de Stichting is van mening dat een omvangrijk historisch landgoed als Singraven zichzelf in stand moet kunnen houden om duurzaam te kunnen voortbestaan. Veel inspanningen worden gedaan om de aantrekkelijkheid van Singraven verder te vergroten en meer publiek te trekken met daaraan gekoppelde inkomsten. Voorts wordt grote waarde gehecht aan het behouden en faciliteren van agrarische activiteiten. Niet alleen vanwege pachtinkomsten, maar ook omdat dit een essentieel onderdeel vormt van Singraven als compleet landgoed.

Met het oog op vergroting van de inkomsten blijft het bestuur streven naar optimale functionele bestemming van gebouwen in combinatie met verhuur of uitgifte in erfpacht. Erfverpachting geeft meer voorspelbare netto-inkomsten en stelt minder eisen aan het beheer dan verhuur. In dat verband draagt ook de actuele ontwikkeling en erfverpachting van een aantal nieuwe woningen op Singraven in belangrijke mate bij aan de economische instandhouding van het landgoed op lange termijn.

De tekorten van de landgoederen worden gedekt door inkomsten uit het vermogen van de Stichting. Dit vermogen is ontstaan uit de erfenis van de naamgeefster van de Stichting, mevrouw Edwina van Heek – Ewing. Zij was de weduwe van Jan Bernard van Heek, die firmant was van de textielonderneming 'Van Heek & Co' te Enschede.

De inkomsten uit vermogen worden uitsluitend aangewend voor de doelstellingen van de Stichting. Statutair is bepaald dat het vermogen in stand moet blijven. Dit 'stamvermogen' wordt jaarlijks gecorrigeerd voor inflatie om er zeker van te zijn dat de Stichting ook op lange termijn in staat is haar doelstellingen te realiseren.

De Stichting doet geen beroep op gelden van het publiek.

Beloningsbeleid

De cao Bos en Natuur wordt gehanteerd als referentie voor de beloning van de medewerkers van de Stichting.

Het bestuur ontvangt uitsluitend een onkostenvergoeding. De secretaris in het bestuur declareert uren die verband houden met bureauwerkzaamheden.

Bestuurs- en activiteitenverslag 2024

Inleiding

2024 was een stabiel jaar, dat in grote lijn verlopen is zoals verwacht en gepland.

In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste ontwikkelingen en projecten die in 2024 op beide landgoederen hebben plaatsgevonden, nader toegelicht.

Algemeen

- De blijvende verplichting van de Staat om het Rijksmuseum Twenthe als museum in stand te houden en financieel te ondersteunen, zoals overeengekomen bij de schenking in 1926, is meerdere keren bevestigd. Wie deze verplichting zo nodig kan afdwingen, stond nog niet onomstotelijk vast. De Stichting wil deze positie kunnen claimen en heeft daarom aan Antoon Ott gevraagd alle in dit verband relevante rechten en rechthebbenden te inventariseren. Zijn rapport hierover is inmiddels uitgebracht. Hierin staat duidelijk aangegeven dat de nakomelingen van de schenkers een sterke en goed gedocumenteerde positie hebben. Op basis hiervan is een mooi geïllustreerd boekje uitgegeven waarin voor een breder publiek deze geschiedenis en situatie op toegankelijke wijze is beschreven. Het bestuur bekijkt op welke wijze hieraan opvolging kan worden gegeven.

Zonnebeek

- In het voorjaar is huisbeheerder Ben van Sark opgevolgd door John Kremers. John was al voor de Stichting actief als rondleider op Singraven. Hij heeft zijn nieuwe rol met verve opgepakt en lijkt zich in deze functie goed thuis te voelen.
- Op basis van de inventarisatie van de collectie van Zonnebeek door het RKD is een fraaie catalogus uitgebracht waarin een groot deel van de collectie wordt afgebeeld en beschreven. Enen dergelijke catalogus zal t.z.t. ook voor Singraven worden uitgegeven.
- De praktische gebruiksmogelijkheden van Huis Zonnebeek voor evenementen en grotere groepen zijn beperkt. Het gebruik ervan voor kleinere gezelschappen neemt evenwel toe. Naast diners voor verschillende gezelschappen vonden er kleine vergaderingen en besloten ontmoetingen plaats van besturen en bestuurscolleges van diverse organisaties, verenigingen en de overheid. Dikwijls wordt opgemerkt dat de entourage en ontvangst op Huis Zonnebeek een positieve en vruchtbare sfeer creëert voor besprekingen die in een andere setting soms moeilijker verlopen.
- De gebruiksmogelijkheden van tuin en park voor het houden van evenementen zijn groter. Het bieden van gelegenheid om daar meer (passende) activiteiten zoals bescheiden culturele evenementen te laten plaatsvinden draagt bij aan een bredere functionele invulling van Zonnebeek en die draagt in bescheiden mate ook bij aan de inkomsten ten behoeve van de instandhouding.
- Sinds 2022 wordt het appartement in het koetshuis, dat in het voorgaande jaar werd opgeknapt, in toenemende mate benut als gastenverblijf voor genodigden van het bestuur, voor adviseurs e.d. die meerdere dagen ter plaatse moeten zijn en (tegen bescheiden vergoeding) voor leden van de Familievereniging van Heek.

- Park en tuin worden met zorg onderhouden en waar nodig verbeterd. Daarbij wordt gelet op behoud van het karakter en ook op kostenefficiëntie van toekomstig onderhoud. Het grasveld in het park achter het huis is als bloemenwei uitgevoerd, met een fraai resultaat. Een deel van de bomen was niet goed aangeslagen en vervangen.
- De traditie van eendenjacht op Zonnebeek werd ook in 2024 op bescheiden wijze voortgezet. Vanaf 15 augustus werd 5 keer een eendenjacht op de vijver voor het Huis georganiseerd. Voorts vonden op Zonnebeek verschillende bijeenkomsten plaats van de lokale Wildbeheerseenheid (WBE) en de regionale bijeenkomst voor het distribueren van de jachtloodjes. Eendenbeheerder Wouter van Sark heeft aangegeven aan het einde van het seizoen te willen stoppen. Naar een opvolger wordt gezocht.

Zowel landschappelijk als historisch heeft landgoed Zonnebeek een speciale band met het 300 hectare grote natuurgebied 'Het Buurserzand', dat in 1929 door Edwina van Heek is geschonken aan Natuurmonumenten. In toenemende mate wordt met Natuurmonumenten samengewerkt, bijvoorbeeld op het vlak van natuurbehoud op beider natte heideterreinen, maar ook in de communicatie richting de overheid. De Stichting hecht eraan deze samenwerking voort te zetten.

- De oprijlanen van Zonnebeek en Singraven verkeerden in een matige staat van onderhoud. Beide oprijlanen zijn gerenoveerd en zien er nu weer representatief uit..
- Archief ATTF (Archief Twentse Textielfamilies), gevestigd in een bijgebouw op Zonnebeek, maakt een aanzienlijke groei door, dankzij het toenemend aanbod van archiefmateriaal en ook dankzij de toenemende interesse van instanties en particulieren. In 2024 is besloten dat er een nieuw archiefsysteem moest komen. Er is gekozen voor Deventit, een veelgebruikt systeem voor deze toepassing. Alle archiefmedewerkers zullen met dit systeem gaan werken en daarvoor een training krijgen. Deze transitie is ook aanleiding geweest om de organisatie duidelijker vorm te geven. Michiel Tattersal is benoemd tot coordinator en Derk Jordaan tot systeembeheerder. Er zijn ook plannen ontwikkeld om de archiefruimte te verbeteren.

Singraven

Huis & Tuin

- Twee middagen per week staat de poort open en dan start elke 20 minuten een rondleiding in het Huis in kleine groepjes.
- Dankzij de voortdurende inspanningen van de tuinbaas en een team van vrijwilligers lagen tuin, park en arboretum er het hele jaar prachtig bij. Deze groene onderdelen van de buitenplaats trokken weer veel bezoekers.
- Ook in 2024 hebben op Singraven weer veel uiteenlopende activiteiten plaats gevonden. Om er enkele te noemen:
 - Educatie op locatie, voor groep 7 van alle scholen in Dinkelland(11x)
 - Huwelijken (34x)

- Concerten (8x), waaronder het Stifffestival
- Het traditionele aanbieden van de Paasstaak aan de bevolking van Denekamp
- Defile van de Koetsenkeerl's, afgenomen door de voorzitter en burgemeester John Joosten.

Singraven buiten Huis & tuin

- De nieuwe woningen op Singraven, waarvoor in 2019 door de Gemeente Dinkelland de vereiste bestemmingsplanwijziging werd goedgekeurd zijn nu vrijwel allemaal bewoond. Bij een woning moest de Stichting helaas ingrijpen omdat de verbouwingsplannen niet strookten met de gemaakte afspraken. Dit perceel is door de koper weer op de markt gebracht.

De plannen voor woningen in de gemeente Losser ontwikkelen zich ook weer sinds de politieke verhoudingen in de gemeente veranderd zijn. Er zijn plannen voor een grondruil. Het proces voor de wijziging van het bestemmingsplan vordert gestaag. De Stichting hoopt dit af te kunnen ronden, want de opbrengsten uit erfpacht zijn belangrijk voor de exploitatie van het landgoed.

De ontwikkeling van de woningen gebeurt door de Nationale Maatschappij tot Restaureren & Herbestemmen van Cultureel Erfgoed B.V. (afgekort: BOEi), de rol van de Stichting beperkt zich tot het in erfpacht uitgeven van de betreffende grond.

- De samenwerking met de biologische melkveehouderij op Erve Auskamp, het grootste agrarisch bedrijf op het landgoed, blijft uitstekend. Een goed functionerende (biologisch-) agrarisch bedrijf is een essentieel onderdeel van een landgoed en houdt het cultuurlandschap in stand. Singraven heeft te maken met de Kaderrichtlijn Water. Mogelijk heeft die grote invloed op de bedrijfsvoering van Eddo Nijhof, de biologische melkveehouder. De instabiliteit van de huidige landelijke politiek maakt de zaak niet duidelijker, en leidt tot veel onzekerheden.
- Eddo Nijhof heeft een nieuwe werktuigenloods aangelegd ter vervanging van een kleinere bestaande schuur. Het dak zal worden benut voor zonnepanelen. In combinatie met de waterkrachtcentrale zal Singraven hiermee volledig zelfvoorzienend kunnen zijn in energie.
- Met behulp van Support Nature is de parkeerplaats bij de watermolen heringericht, met een mogelijk voor vrijwillige betaling. Er zijn vrij veel mensen die hier van gebruik maken. Ook zijn informatiepanelen geplaatst.
- In september bood Singraven gelegenheid om een jachthondenproef (MAP) te organiseren, wat door de organisatie en deelnemers zeer op prijs wordt gesteld.
- In oktober werd Singraven blij verrast met een bezoek van Koning Willem Alexander en de Duitse Bundespresident Frank-Walter Steinmeier in het kader van zijn bezoek aan de grensregio. Zij kwamen aan bij de watermolen, en na een korte uitleg liepen zij door de poort naar Singraven. Daar maakten zij gebruik van de privacy van de tuin om samen een afsluitend wandelingetje te maken. De voorzitter heeft aan de koning het jubileumboek van de Stichting overhandigd.

- Op Huis Singraven bevindt zich een omvangrijk archief, dat grotendeels betrekking heeft op de laatste particuliere eigenaar Willem Laan, zijn leven, zijn familie en zijn missie op Singraven. Met het oog op optimale conservering en verbetering van toegankelijkheid zal dit archief volledig in langdurige bruikleen over te dragen aan het Historisch Centrum Overijssel (tegenwoordig: "Collectie Overijssel"). De zeer arbeidsintensieve voorbereiding van de overdracht van het complete archief (inventarisatie) is in 2024 worden voltooid. De situatie van het HCO is enigszins onduidelijk, waardoor de overdracht voor de Stichting ter discussie staat.
- Jacht maakt traditioneel deel uit van een relatief groot natuur-inclusief landgoed zoals Singraven. In 2024 heeft in december op Singraven weer een kleinschalige eendenjacht plaats gevonden. Het tableau was bescheiden, maar de stemming uitstekend.
- In de loop van 2023 is helaas gebleken dat bosbaas Stephan Bouhuis ernstig ziek is. Hij is in februari overleden. Bij zijn uitvaart waren veel mensen van Singraven en een aantal bestuursleden aanwezig. In overleg met Stephan was reeds een vacature voor een opvolger gesteld. Mike van Dijen is aangenomen als nieuwe bosbaas, en zal zo mogelijk ook de toezichtfunctie op zich nemen. Hij was reeds bekend met Singraven omdat hij eerder als stagiair op het landgoed heeft gewerkt.

Het Lankheet

Op basis van een langjarige toezegging ontving Het Lankheet de afgelopen jaren een bijdrage uit het ten behoeve van het Lankheet gecreëerde bestemmingsfonds. De hoogte van die bijdrage is gekoppeld aan de waardeontwikkeling van het fonds.

In 2023 is op verzoek van het Lankheet een lening verstrekt ter waarde van €450.000 tbv aankoop van het Aaftink. De gebruikelijke jaarlijkse bijdrage is daarmee komen te vervallen totdat de lening is afgelost.

Het Lankheet beschouwt het bezit van een aandeel Lankheet door de SEvH als een risico in het kader van de transparance fiscal. De SEvH heeft daarom haar aandeel onder gebracht in de Stichting Natuurschoon Edwina van Heek, een separate stichting, met uitsluitend natuurbeschermingsdoelstellingen en ANBI status.

Financiën

Het niveau van de inkomsten uit de landgoederen en huizen is in 2023 opnieuw gestegen, vooral dankzij het in erfpacht uitgeven van verschillende nieuwe erven op basis van de zogenoemde "rood-voor-groen-regeling. Deze nieuwe pachtinkomsten moeten echter de eerste 10 jaar worden aangewend om de ontwikkelkosten van Stichting Boei te dekken, waardoor de projectkosten met hetzelfde bedrag omhooggingen.

Het kostenniveau is ongeveer gelijk gebleven.

De huren en pachten zijn met name omhooggegaan door de inflatiecorrectie.

Overige baten zijn omhoog met name door een succesvol jaar op Singraven, complimenten aan de medewerkers.

De kosten voor onderhoud zijn gedaald.

Inkomsten uit projecten zijn gestegen, zoals door het parkeerterrein, welke voor een gedeelte worden gedekt door extra subsidies.

Kortom veel gebeurd maar onderaan de streep zelfde (bescheiden) tekort.

De hoogte van de continuïteitsreserve is geïndexeerd.

Verwachting voor 2025

De lasten die met het in stand houden van de landgoederen gepaard gaan, kennen een vast karakter en variëren, op grote onderhoudsprojecten na, weinig van jaar tot jaar. De voorgenomen baten en lasten zullen in 2025 weinig verschillen ten opzichte van de bestedingen in het huidige verslagjaar. De Stichting probeert ook het onderhoud gelijkmatig te spreiden over de jaren. Daarom wordt – korthedshalve - als indicatie voor het jaar 2025 verwezen naar de staat van baten en lasten 2024.

De schommelingen op de aandelen- en obligatiemarkten in 2023 zullen impact hebben op de vermogenspositie van de Stichting; enerzijds moet het stamvermogen voor de inflatie worden aangepast, anderzijds verandert de waarde van de beleggingsportefeuille. Het is de verwachting dat de inflatie de komende jaren zal aanhouden. Als de effectenbeurzen zich niet herstellen, en de inflatie daalt, zal dit leiden tot het niet langer initiëren van nieuwe projecten of aankopen.

Tot slot

Het bestuur is dank verschuldigd aan de vrijwilligers en de medewerkers zonder wie het niet mogelijk zou zijn beide buitenplaatsen in stand te houden.

Enschede, 19 juni 2025

Het Bestuur:

R.A.N. van Heek, *voorzitter*

G.H.A. ter Kuile, *vicevoorzitter*

Mw. J. ten Berge-Meerburg, *secretaris*

P.W.J. Dekker, *penningmeester*

Mw. M. van Heek, *lid*